

Forfatter: Langebek, Jacob

Titel: BREV TIL: Frederik 5. FRA: Langebek, Jacob (1755-02-24)

Citation: Langebek, Jacob: "BREV TIL: Frederik 5. FRA: Langebek, Jacob (1755-02-24)", i *Breve fra Jacob Langebek*, GYLDEN DALSK BOGHANDEL., s. 216. Onlineudgave fra Danmarks Breve: <https://tekster.kb.dk/text/letters-002054457-000-shoot-L0020544570000105.pdf> (tilgået 29. april 2024)

Anvendt udgave: Breve fra Jacob Langebek

Ophavsret: Materialet er fri af ophavsret. Du kan kopiere, ændre, distribuere eller fremføre værket, også til kommercielle formål, uden at bede om tilladelse. Husk altid at kreditere ophavsmanden.

[Læs Public Domain-erklæringen](#)

Langebek, Jacob, *Breve fra Jacob Langebek,*

24. Februar 1755.

TIL KONG FREDERIK V².

Stormægtigste Monark,
Allernaadigste Arve Herre og Konge!

Deres Kongelige Maiestet er allernaadigst vidende, at afgangne Conferentz Raad Rostgaard, ved mange Aars Arbeid og brave Mænds Tilhielp, har lagt Grundvolden til s. 217en nogenledes fuldkommen Dansk Ordbog, der skulde gjøre samme Tienest i vort Sprog, som deslige Bøger i andre Folks Tungemaal. Men, som han blev sat i mange Æmbeds- Forretninger, og Alderdommen siden tilfaldt, som forbod hannem sit paabegyndte Verk at fuldføre, anbefalede han mig, under Salig Etats Raad Grams Opsyn, det samme at bringe i Orden, Skrivningen at rette, det unyttige at udelade, det manglende, saa vel af Danske Ord og Talemaader som af fremmede Sprog, at tilsette, og, med et Ord, saa vidt mueligt at fuldstændigt gjøre.

Dette skete paa Deres Maiestets Høisalige Herr Faders af glorverdige Ihukommelse allernaadigst givne Bifald, ligesom det vel ogsaa har været Deres Kongl. Maiestet allerunderdanigst berettet. Ieg arbeidede derpaa med al flid, saa længe Rostgaard og Gram levede, saa meget andre mellemkommende Forretninger det vilde tilstæde, og kom derved saa vidt, at omtrent den halve Deel blev færdig, som udgiør ved 20. vidt skrevne Volumina, og fattes intet andet end den sidste revision.

Siden, da Deres Maiestet allernaadigst satte mig over det Kongelige Geheimearchiv, og derefter allernaadigst befalede mig det store Corpus Diplomaticum Daniæ et Norvegiæ at fuldkomme, som Sl. Gram efter allerhøistsbemeldte den Høistsalige Konges Ordre havde begyndt, har ieg derpaa, foruden hvad ieg i det Kongl. Danske Selskab paa det Danske Magazin og andre smaa Skrifter har arbeidet, anvendt al min Tid og Flid, saa vel her hieme, som nu i de halvandet Aar, ieg paa Deres Maiestets høistpriselige Naade har giennemreiset endeel af Naboernes Lande, og gjort gode Samlinger, hvorpaa ieg med første giver mig den allerunderdanigste Frihed for Deres Maiestet at nedlægge en Designation. Imidlertid har det Danske Lexicon aldeles hvilet.

Ved min Hiemkomst fornemmes, at Lustitz R. Hoppe¹ s. 218haver allerunderdanigst indleveret en Prøve af en Dansk Ordbog, som han begierer at maatte udkomme paa det Kongl. Videnskabers Societets autoritet til almindelig Brug og til en bestandig Regel at skrive efter. Dette hans Arbeide kan saa meget mindre være i Veien for mit under Hænder havende, som det ikkun kan regnes for et lidet Haand-Dictionnaire eller en stor Glosebog, og kunde være heel artigt og nyttigt, naar det havde alle de requisita, som et saadant Verk fordrer. Men ved Giennemlæsning befindes, at derudi mangler endeel Hoved-Ord og Ords adskillige Bemærkelser, nogle Ord ere overflødige og uforholdne, som enten ere fremmede eller slet Dansk, Latinen og Fransken her og der ikke saa ganske tilforladelig, og Orthographien ikke over alt saa rigtig eller paa Etymologie, Brug og Sprog-Regler grundet, som den burde være, ei heller allevegne bestaaer med sig selv. Siden han dog haver anvendt en Hoben Tid og Arbeid derpaa, kunde han vel ikke fraraades at forfærdige det, og, om han behagede, som et privat Verk at udgive det¹.

Men at dette eller andet sligt Arbeid om det Danske Sprog, som er alt for megen critique underkastet, skulde publica autoritate udkomme, og som en Rettesnor i Collegier og Skoler indføres, holder det Kongl. Videnskabers Societet heel betænkeligt, i sær da det større Verk, som saa længe og med saa megen Møde er arbeidet paa, saa vidt er bragt, at det første deraf, medens der arbeides paa det sidste, kunde gives i Trykken, saasart det endnu engang var giennemseet, og af det store Sl. Geheime Raad Moths Verk, saa vidt behøvedes, forbedret.

Eftersom nu det Danske Lexicon er et ikke mindre fornødent, end Corpus Diplomaticum et nyttigt og for denne samt Eftertiden umisteligt Verk, ligesom begge ville blive Deres Kongelige Maiestet til udødelig Ros, saa indstilles s. 219allerunderdanigst, om Deres Kongl. Maiestet, som saa gierne seer det Danske Lexici Forfærdelse, allernaadigst vil befale, at ieg paa nogen Tid skal lade det Diplomatiske Verk henligge, og atter tage Lexicon under Hænder, for, saa snart mueligt, at bringe det samme til Fuldkommenhed¹. Deres Maiestets Kongelige Velgierninger have altid opmuntret mig i mit Arbeid, og ville fremdeles hos mig have samme Virkning. Ieg har desuden fordømt min Tid og mine ringe Kræfter til at arbeide i Fædernelandets Sprog og Historie, saa det aleneste beror paa Deres Kongelige Maiestets allernaadigste Villie og Velbeag, med hvilken af Delene ieg nu først skal fortfare.

Det vil derefter, naar Verket nærmere til Trykning er færdigt, komme an paa god og nøie Overlegning, hvad Slags Tryk, større eller mindre, hvad Slags Skrifter, Latinske eller Danske, og hvad Slags Papir dertil skal bruges, samt hvor mange Exemplarer deraf skulle trykkes². Har for Resten det allerunderdanigste Haab, at Deres Kongelige Maiestet, hvis Ære og Fornøielse er vort Arbeids Belønning, og hvis Hensigt er Publici Nytte, allernaadigst gjør Forskud til Verkets Fremgang; Ieg seer ellers ikke, hvorfra de anseelige Bekostninger skulle tages, som et saa vidtløftigt Arbeid, der trykt vil udgiøre nogle Tomer in folio, udkræver. Ieg lever i allerdybeste Underdanighed

Langebek, Jacob, *Breve fra Jacob Langebek,*

Stormægtigste Monark,
Allernaadigste Arve Herre og Konge,
Deres Kongelige Maiestets
allerunderdanigste tro Tiener
I. Langebeh.

Kiøbenhavn d. 24. Februarii 1755.

Under 7. Marts udgik kgl. Reskript til Videnskabernes Selskab i Henhold til den i Randen tilføjede Resolution.
Jvfr. Molbech, Vidsk. Selsk. Hist., S. 91.